

Statistische reeks

Werkgelegenheid in het verzekeringswezen in 2016

1	INLEIDING	2
2	DE BELGISCHE VERZEKERINGSMARKT	3
3	DE WERKGELEGENHEID IN DE VERZEKERINGSONDERNEMINGEN	5
3.1	De werkgelegenheid in 2016	5
3.2	Tendensen 2007-2016	7
3.3	Analyse van de resultaten	11
3.4	Structuur van de sector	18
3.5	Overeenkomsten van bepaalde duur	20
3.6	Overzicht van de werkgelegenheid in tabelvorm	21
4	VERGELIJKING MET ANDERE EUROPESE LANDEN	24

1 Inleiding

Assuralia verzamelt en verwerkt gegevens over de human resources in de verzekeringssector:

- ▶ de werkgelegenheid, op grond van de gegevens die sinds het begin van de jaren 1990 voortkomen uit een jaarlijkse enquête die geïndividualiseerde en anonieme informatie inwint over alle werknemers in de sector en over het personeelsverloop van de sector;
- ▶ het loonpeil in de verzekeringssector, in samenwerking met externe partners, zodat elke onderneming de kritische functies en haar loonbeleid kan toetsen aan marktgegevens.

Deze uitgave van de speciale Assurinfo-reeks is het resultaat van de verwerking van de gegevens over de "werkgelegenheid" die het Assuralia mogelijk maakt om de ontwikkeling van de werkgelegenheid en de bewegingen van het personeelsbestand te analyseren.

Deze publicatie belicht ook de verschillende actoren die samen met de verzekeringsondernemingen de verzekeringssector vormen en geeft een overzicht van de belangrijkste kerncijfers die de werkgelegenheid in de verzekeringsondernemingen kenmerken.

Het eerste deel situeert de verzekeringsondernemingen in de verzekeringsmarkt in de ruimst mogelijke zin met inbegrip van de tussenpersonen, de makelaars, de agenten, ...

Daarop volgt een analyse van de werkgelegenheidscijfers van de verzekeringsondernemingen en de herverzekeraars voor 2016, alsook van de voornaamste vastgestelde tendensen. Dit deel bevat eveneens een overzicht van de werkgelegenheid in tabelvorm.

In het laatste deel van de studie worden de werkgelegenheidscijfers met die van andere Europese landen vergeleken.

Alex Maselis
Sarah Nuytten
vts@assuralia.be

2 De Belgische verzekeringsmarkt

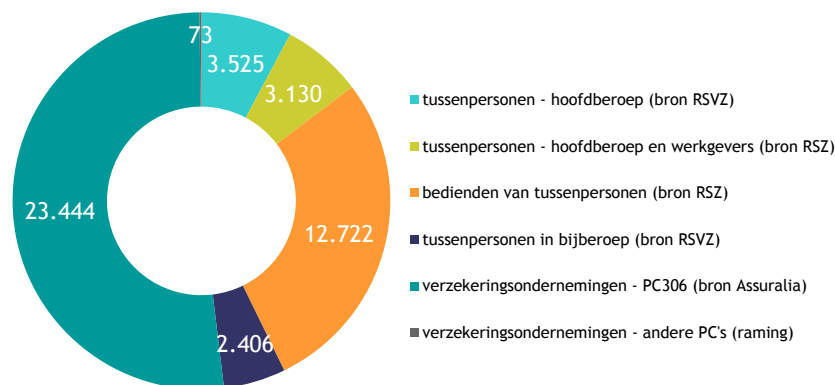
Niet alleen de verzekeringsondernemingen zijn op de Belgische verzekeringsmarkt actief. Ook andere ondernemingen of zelfstandigen bieden er hun diensten aan bij particulieren en verzekeringsondernemingen.

Alles samen stelt de Belgische verzekeringsmarkt 45.300 personen te werk. Het gaat om werknemers in verzekeringsondernemingen, in agentschappen of in de makelarij¹:

- ▶ het personeel dat werkt in de verzekeringsondernemingen die onder het toepassingsgebied van het Paritair Comité 306 vallen²;
- ▶ de tussenpersonen (agenten en makelaars), die meestal zelfstandigen zijn;
- ▶ de personen in dienst van makelaarskantoren of verzekeringsagentschappen^{3 4};
- ▶ de verzekeringsondernemingen die niet onder het toepassingsgebied van het Paritair Comité 306 vallen, stellen naar schatting een 70-tal personen te werk⁵.

Deze 45.300 verzekeringsprofessionals zijn als volgt verdeeld:

Grafiek 1: Verdeling van de verzekeringsprofessionals in de Belgische verzekeringsmarkt

Bronnen : RSVZ, Cijfers 2015
RSZ & Assuralia, Cijfers 2016

¹ De verzekering verschaft echter werk aan nog andere categorieën van personen, waarvan het precieze aantal onbekend is:

- de personen die verzekeringsactiviteiten verrichten, maar in een bank werken ("bankverzekering"). Zij vallen onder het Paritair Comité 310: Assuralia beschikt in dit verband niet over gedetailleerde cijfers;
- het personeel dat voor de sector werkt via outsourcing (externe financiële beheerders, ondernemingen die gespecialiseerd zijn in het schadebeheer voor rekening van anderen, informatici, cateringdiensten, schoonmaakbedrijven...);
- ten slotte doet de verzekering een beroep op tal van lasthebbers in het kader van expertiseopdrachten, zowel bij de contractsluiting als bij de schaderegeling.

² De studie van Assuralia observeert in de eerste plaats deze werknemers (en dit vanaf punt 2). Het aantal in Grafiek 1 geeft het gemiddeld aantal werknemers tijdens het kalenderjaar en niet de situatie op 31 december (cf. Tabel 3).

³ Voor deze bedrijven is het Paritair Comité 307 bevoegd.

⁴ Agentschappen die in België buitenlandse maatschappijen vertegenwoordigen (algemene agenten of "underwriters") horen ook bij deze categorie.

⁵ Bijvoorbeeld: Credimo, Precura en de Verzekeringen van het Notariaat.

Het aantal arbeidsplaatsen die het verzekeringswezen, in ruime zin, aanbiedt, vertegenwoordigt 1,3 % van het totaal aantal zelfstandigen en werknemers uit de privésector.

In de grafiek hierboven is de werkgelegenheid in de verzekeringssector uitgedrukt in het gemiddelde aantal werknemers tijdens 2016. Deze berekening houdt rekening met alle verschillende vormen van de arbeidsovereenkomst, zowel die van onbepaalde duur als die van bepaalde duur. Aangezien contracten van bepaalde duur regelmatig worden afgesloten voor een duurtijd van zes maanden of minder, geeft het *gemiddelde* aantal werknemers tijdens het kalenderjaar een correcter beeld dan het aantal werknemers die in dienst waren op 31 december.

3 De werkgelegenheid in de verzekeringsondernemingen⁶

3.1 De werkgelegenheid in 2016

3.1.1 Overeenkomsten van onbepaalde duur (OOD)

De verzekeringssector had op 31 december 2016 22.782 werknemers in dienst met een contract van onbepaalde duur. Meer dan de helft van die werknemers (53,3 %) is een vrouw.

Een vierde van de werknemers (24,7 %) werkt deeltijds. Het zijn voornamelijk vrouwen die deeltijds werken; meer dan acht op de tien deeltijdse werknemers (82,2 %) is een vrouw.

De beroepscategorieën⁷ uitvoerend bediendenpersoneel en kaderleden vertegenwoordigen meer dan 90 % van de werknemers. Het grootste deel van de werknemers (56,7 %) is tewerkgesteld als uitvoerend personeel. De kaderleden zijn met 35,1 % van het totale personeel de tweede grootste categorie.

Een werknemer in een verzekeringsonderneming is gemiddeld 45 jaar oud en heeft gemiddeld meer dan 16 dienstjaren. Meer dan een derde van de werknemers (37,2 %) is ouder dan 50 jaar. De werknemers jonger dan 35 jaar zijn goed voor 21,4 % van het personeelsbestand.

Drie op vier werknemers (74,2 %) hebben een universitaire of hogeschoolopleiding genoten. Bij de werknemers jonger dan 50 jaar loopt dit percentage op tot 82,7 %.

Tabel 1 : Kerncijfers 2016

	31.12.2016
Aantal werknemers	22.782
Vrouwen	53,3 %
Deeltijds	24,7 %
FTE's	21.408
Verdeling per categorie:	
Uitvoerend	56,7 %
Kader	35,1 %
Directie	3,5 %
Inspecteurs	4,4 %
Agenten	0,08 %
Arbeiders	0,2 %
Gemiddelde leeftijd	45 jaar
Gemiddelde anciënniteit	16 jaar en 5 maanden
Hogeschool en universitaire opleiding	74,2 %
Nationaliteit	96,6 % is Belg

Bron: Assuralia

⁶ De statistieken van dit hoofdstuk hebben uitsluitend betrekking op het personeel van de verzekeringsondernemingen die onder het toepassingsgebied van het Paritair Comité 306 vallen. Dit paritair comité werd opgericht bij koninklijk besluit van 9 februari 1971 en omschrijft zijn toepassingsgebied als volgt: "de verzekeringsmaatschappijen met vaste premie en de onderlinge verzekeringsmaatschappijen, zowel de in België gevestigde zetels van buitenlandse maatschappijen als de Belgische maatschappijen".

⁷ Zie sectie 3.3.2

De verzekeringsondernemingen namen in 2016 1.362 werknemers aan met een contract van onbepaalde duur. Daar tegenover staat dat 1.573 werknemers zijn vertrokken uit een verzekeringsonderneming.

Standaardprofiel van de aangeworven personen

- Iets meer mannen (52,1 %) dan vrouwen (47,9 %).
- 53,9 % van de werknemers wordt aangeworven als bedienden – uitvoerend personeel. Daarvan start 43,5 % in loonschaal categorie 4A.
- De gemiddelde leeftijd bij aanwerving is 33 jaar en 11 maanden. Ongeveer drie op vier aangeworven personen zijn tussen 20 en 40 jaar oud. 6,9 % is ouder dan 50 jaar.
- 5,6 % van de aangeworven werknemers werkt deeltijds.
- Bijna negen op de tien aangeworven werknemers hebben een master- of bachelordiploma (48,8 % een masterdiploma en 38,4 % een bachelordiploma).

Standaardprofiel van de personen die de onderneming hebben verlaten

- 50 % mannen en 50 % vrouwen.
- Eén op vier heeft een deeltijds contract.
- De gemiddelde leeftijd is 44 jaar en 11 maanden. Drie van de tien werknemers (29,6 %) die een verzekeringsonderneming verlaten zijn 60 jaar of ouder en één op zes (17,1 %) zijn jonger dan 30 jaar.
- Twee op vijf vertrekkers hebben zelf ontslag genomen.

3.1.2 Overeenkomsten van bepaalde duur (OBD)

Voor de tijdelijke overeenkomsten geeft het aantal contracten in de loop van het jaar een vollediger beeld dan het aantal op 31 december. In sectie 3.5 van deze studie worden de tijdelijke overeenkomsten uitvoeriger besproken.

In 2016 werkten 962 werknemers in een verzekeringsonderneming met een overeenkomst van bepaalde duur. Daarnaast zijn 987 studenten ingeschakeld door de verzekeringsondernemingen.

Tabel 2: Aantal tijdelijke overeenkomsten in de loop van het jaar 2016

	Mannen	Vrouwen	Totaal
Studenten	381	606	987
Bepaalde duur	382	580	962
Totaal	763	1.186	1.949

Bron: Assuralia

3.1.3 Voltijds equivalent (FTE)⁸

De werkgelegenheid bestuderen aan de hand van het aantal werknemers geeft niet altijd een correct inzicht in het aantal arbeidsplaatsen. Bij het tellen van het aantal werknemers wordt geen rekening gehouden met de gemiddelde werktijd van de deeltijdse werknemers. Wanneer hiermee wel rekening wordt gehouden, met andere woorden als men de werkgelegenheid uitdrukt in voltijds equivalent (FTE), dan krijgt men een ander beeld van de werkgelegenheid.

⁸ FTE = Full Time Equivalent (voltijds equivalent)

Het aantal FTE's wordt hier berekend op basis van het gemiddeld aantal personen tewerkgesteld met een OOD gedurende 2016 en het gemiddeld aantal personen tewerkgesteld met een OBD gedurende 2016. Dit geeft een correcter beeld dan de situatie op 31 december.

Gedurende 2016 waren er gemiddeld 21.936 FTE's in de verzekeringsondernemingen die werden ingevuld door 23.444 werknemers.

Tabel 3: Gemiddeld aantal⁹ werknemers en equivalent met een voltijdse overeenkomst (FTE)

Totaal (OOD+OBD)	Voltijds	Deeltijds	FTE
23.444	17.724	5.720	21.936

Bron: Assuralia

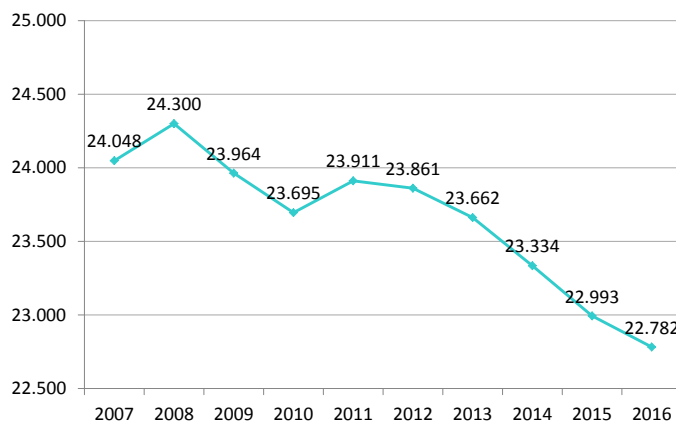
3.2 Tendensen 2007-2016¹⁰

3.2.1 Evolutie van het aantal werknemers

Eind 2016 zijn er 22.782 werknemers in de verzekeringssector tewerkgesteld met een contract van onbepaalde duur. Dat zijn er 211 minder dan eind 2015.

Ten opzichte van eind 2008, het jaar met het hoogste aantal contracten van onbepaalde duur van de voorbije tien jaar, zijn er in 2016 ongeveer 1.500 werkkrachten minder. Met uitzondering van 2011, kent het aantal werknemers met een contract van onbepaalde duur sinds 2008 een jaarlijkse daling.

Grafiek 2: Aandeel werknemers met een contract van onbepaalde duur (situatie op 31 december)

Bron: Assuralia

Het afgelopen decennium hebben de verzekeringsondernemingen heel wat inspanningen geleverd om hun kosten te beperken. Dit werd mede mogelijk gemaakt door de sterk toegenomen digitalisering en de daarmee gepaard gaande automatisering, maar heeft geleid tot een afname van de werkgelegenheid.

⁹ Ongeacht het type van arbeidsovereenkomst: hetzij van onbepaalde duur, hetzij van bepaalde duur. Aangezien contracten van bepaalde duur regelmatig worden afgesloten voor een duurtijd van 6 maanden of minder, geeft het gemiddelde aantal werknemers tijdens het kalenderjaar een correcter beeld dan het aantal werknemers die in dienst waren op 31 december.

¹⁰ Dit gedeelte betreft uitsluitend de OOD.

Jaarlijks zijn er een aantal oudere werknemers die, door pensioen of het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag¹¹ (SWT), een verzekeringsonderneming verlaten. Als gevolg van de digitalisering en automatisering worden zij niet altijd vervangen.

3.2.2 Evolutie van het aantal nieuwkomers en het aantal vertrekkers

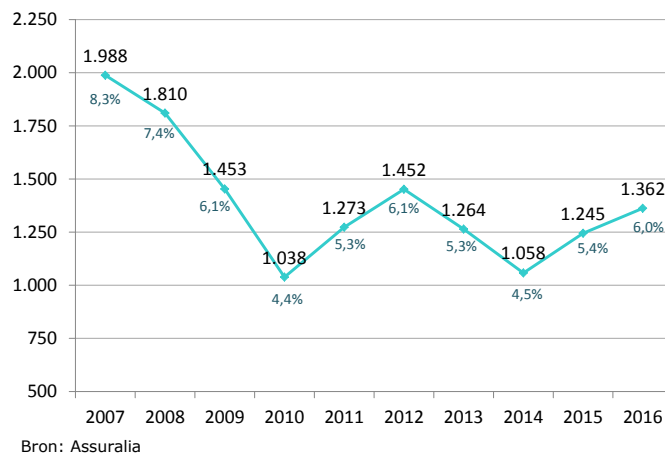
Een daling van het aantal werknemers met een contract van onbepaalde duur volgt doorgaans uit het feit dat meer werknemers een onderneming hebben verlaten dan dat er werknemers zijn aangeworven.

In 2016 hebben 1.573 werknemers met een contract van onbepaalde duur een onderneming verlaten en zijn er 1.362 nieuwe werkkrachten met contracten van onbepaalde duur (waarvan sommige werknemers daarvoor tewerkgesteld waren met een contract van bepaalde duur).

Met uitzondering van de jaren 2007 en 2008, toen het aantal nieuwe werkkrachten sterk toenam, vertoont de evolutie van het aantal aanwervingen en het aantal vertrekkers geen duidelijke stijging of daling. De voorbije vijf jaren ligt het aantal vertrekkers wel hoger dan het aantal nieuwkomers, wat ook de aanhoudende daling in de tewerkstelling verklaart.

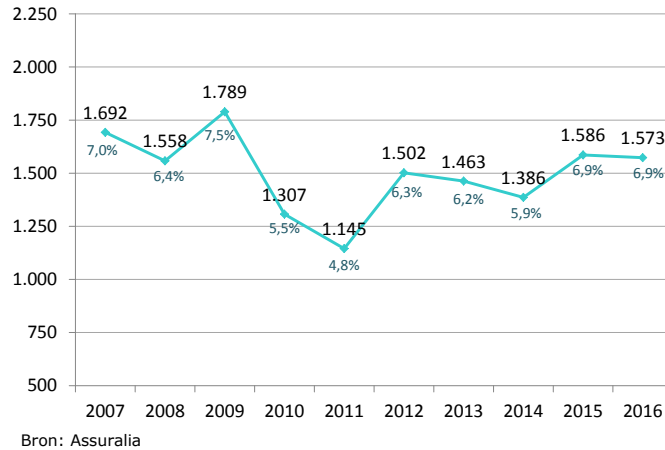
De belangrijkste redenen om een onderneming te verlaten zijn SWT, pensioen, beëindiging van het contract door de werkgever of ontslag door de werknemer (zie sectie 3.3.7).

Grafiek 3: Aantal aanwervingen met een contract van onbepaalde duur (in absolute cijfers en in % van het aantal werknemers aanwezig op 31 december)

¹¹ Het vroegere brugpensioen

Grafiek 4: Aantal werknemers met een contract van onbepaalde duur die een verzekeringsonderneming verlaten hebben (in absolute cijfers en in % van het aantal werknemers aanwezig op 31 december)

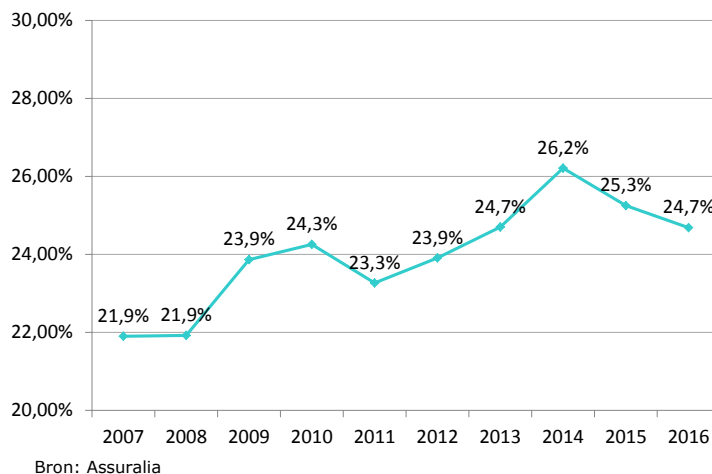

3.2.3 Evolutie van het aandeel deeltijdse werknemers

In 2016 werkt bijna één op vier werknemers (24,7 %) met een contract van onbepaalde duur deeltijds. De voorbije acht jaar blijft het aandeel van de werknemers met een OOD rond de 25 % schommelen. In 2007 en 2008 bedroeg deze ratio nog 21,9 % en in 2001 slechts 14,5 %.

De daling van het aandeel deeltijdse contracten in 2015 en 2016 volgt grotendeels uit het feit dat een deel van de deeltijdse werkrachten de werkvloer verlaten omwille van pensioen of SWT.

Grafiek 5: Aandeel deeltijdse werknemers met een contract van onbepaalde duur (in % van het totaal aantal werknemers op 31 december)

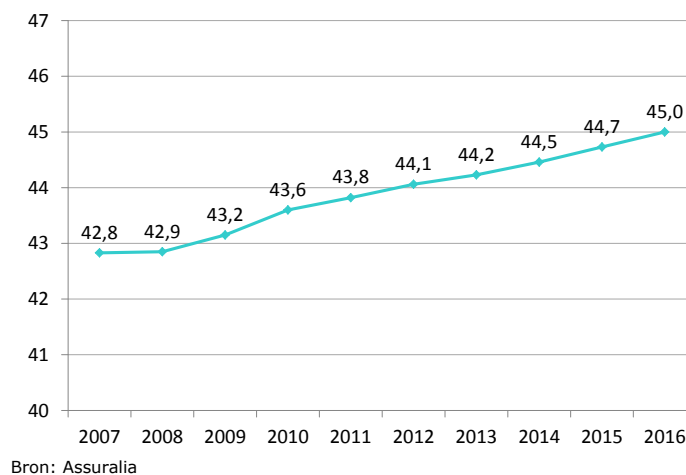
Eind 2016 hadden 5.627 werknemers met een contract van onbepaalde duur een deeltijds arbeidsregime.

Niet alleen wordt de pensioenleeftijd opgetrokken, ook de voorwaarden voor vervroegd pensioen worden strenger. Dit betekent dat werknemers langer zullen moeten werken. Als we de economische vooruitzichten mogen geloven, dan zullen de twintigers en dertigers van vandaag veel langere loopbanen tegemoet gaan dan hun ouders, hetgeen onze manier van werken kan veranderen. Deeltijds werken is hierbij één van de manieren om de work-life balans beter in evenwicht te houden.

3.2.4 Evolutie van de gemiddelde leeftijd

Een werknemer in de verzekeringssector met een OOD is gemiddeld 45 jaar oud. Uit onderstaande grafiek volgt duidelijk dat de gemiddelde leeftijd van de werknemers met een OOD in het verleden jaarlijks toenam.

Grafiek 6: Gemiddelde leeftijd van de werknemers met een contract van onbepaalde duur

Iets meer dan de helft van de werknemers (51 %) is ouder dan 45 jaar. Met het optrekken van de wettelijke pensioenleeftijd en het verstrengen van maatregelen voor vervroegde uittreding, ziet het er naar uit dat de gemiddelde leeftijd nog verder zal stijgen. Ook het feit dat niet alle oudere werknemers vervangen worden door een jonge werkkraacht, zal in de toekomst leiden tot een toename van de gemiddelde leeftijd.

3.3 Analyse van de resultaten¹²

3.3.1 Ontwikkeling van overeenkomsten van onbepaalde duur

Tabel 4: Ontwikkeling kerncijfers 2010-2016

	31.12.2010	31.12.2015	31.12.2016
Aantal	23.695	22.993	22.782
Vrouwen (%)	52,7%	53,3%	53,3%
Deeltijds (%)	24,3%	25,3%	24,7%
FTE's	22.262	21.630	21.408
Verdeling per categorie:			
Uitvoerend	60,2%	57,1%	56,7%
Kader	30,6%	34,5%	35,1%
Directie	2,9%	3,8%	3,5%
Inspecteurs	5,4%	4,3%	4,4%
Agenten	0,3%	0,1%	0,1%
Arbeiders	0,6%	0,2%	0,2%
Gemiddelde leeftijd	43 jaar en 7 maanden	44 jaar en 9 maanden	45 jaar
Gemiddelde anciënniteit	16 jaar	16 jaar en 4 maanden	16 jaar en 5 maanden
Hogeschool en universitaire opleiding	62,7%	72,9%	74,2%

Bron: Assuralia

3.3.2 Beroepscategorieën

De sectorale collectieve arbeidsovereenkomst¹³ deelt het personeel van verzekeringsondernemingen in de volgende zes categorieën (in volgorde van numeriek belang) in¹⁴:

- het uitvoerend bediendenpersoneel (5 deelcategorieën),
- de kaderleden (3 subcategorieën),
- de inspecteurs (4 subcategorieën),
- de bezoldigde agenten (in tegenstelling tot de zelfstandige agenten),
- de directieleden en
- de arbeiders.

In de verzekeringssector maakt het grootste deel van de werknemers deel uit van de categorie uitvoerend personeel. In 2016 is 56,7 % van het personeel met een contract van onbepaalde duur ingedeeld in deze categorie. Ten opzichte van 2010 is haar aandeel wel gedaald met 3,5 procentpunten.

¹² Dit gedeelte betreft uitsluitend de OOD.

¹³ CAO van 19 februari 1979 over de arbeids- en loonvoorwaarden, koninklijk besluit van 13 februari 1980, Belgisch Staatsblad van 4 juni 1980.

¹⁴ De indeling in categorieën geschiedt op basis van de uitgeoefende functie. De CAO somt deze functies op en deelt ze in meerdere categorieën in.

Terwijl het aandeel van het uitvoerend personeel afneemt ten opzichte van 2010 neemt het aandeel van de kaderleden toe. In 2016 is 35,1 % van het personeel een kaderlid, in 2010 was dat 30,6 %.

De directieleden zijn in 2016 goed voor 3,5 % van de werknemers.

Het aandeel van de werknemers met een commerciële functie (bezoldigde agenten en inspecteurs) is de voorbije jaren duidelijk gedaald. De inspecteurs maken nog 4,4 % uit van het personeelsbestand, terwijl het aandeel van de bezoldigde agenten slechts 0,1 % bedraagt.

3.3.3 Vrouwelijke versus mannelijke werknemers

In de verzekeringssector is 53,3 % van de werknemers met een contract van onbepaalde duur een vrouw. De sector telt al sinds 2003 meer vrouwelijke dan mannelijke werknemers. De voorbije jaren werden nochtans niet meer vrouwen aangeworven dan mannen. De vervrouwelijking van de verzekeringssector lijkt voornamelijk te volgen uit het feit dat meer mannen dan vrouwen een verzekeringsonderneming verlaten.

Het stereotype beeld van de vrouw die deeltijds werkt en de man voltijds blijft voorlopig nog overeind in de verzekeringssector. Bijna vier op de tien vrouwen (38,1 %) met een contract van onbepaalde duur werkt deeltijds, bij de mannen is dat net geen één op tien (9,4 %). Van de voltijdse werkrachten vertegenwoordigen de vrouwen minder dan de helft (43,8 %).

Tabel 5: Overzicht van het aantal overeenkomsten van onbepaalde duur op 31 december

	Voltijds	Deeltijds	Totaal
Mannen	9.637	1.002	10.639
Vrouwen	7.518	4.625	12.143
Totaal	17.155	5.627	22.782

Bron: Assuralia

De vrouwelijke populatie werknemers met een contract van onbepaalde duur is gemiddeld jonger dan de mannelijke populatie: 48,3 % van de vrouwelijke werknemers is ouder dan 45 jaar tegenover 54,6 % van de mannelijke werknemers. Eén van de redenen hiervoor is dat de voorwaarden voor SWT minder streng zijn voor vrouwen dan voor mannen: zo moet een vrouw een minimumloopbaan hebben van 32 jaar in 2016 tegenover 40 jaar voor mannen.

Iets meer dan twee derde van de vrouwelijke werknemers (67,5 %) maakt deel uit van de categorie van het uitvoerend personeel, 29,1 % van de vrouwen is kaderlid en 1,9 % is directielid. De verhoudingen zijn enigszins anders bij de mannen. Zo is 44,4 % van de mannen tewerkgesteld als uitvoerend personeel, 42,1 % als kaderlid en 5,3 % als directielid.

Bekijken we het aandeel van de vrouwelijke werknemers met een contract van onbepaalde duur per categorie, dan zien we dat zij het sterkst vertegenwoordigd zijn binnen de categorie van het uitvoerend personeel. Bijna twee op de drie werkrachten binnen deze categorie zijn vrouw. Binnen de andere (grote) beroeps categorieën is meer dan de helft van de werknemers een man, maar geleidelijk aan neemt het aandeel vrouwelijke werknemers binnen deze categorieën toe. In 2016 is 44,1 % van de kaderleden een vrouw, tegenover 40,4 % in 2010. Van de inspecteurs is in 2016 15,3 % een vrouw, tegenover 11,9 % in 2010. Ook binnen de directie neemt het aandeel vrouwen toe: in 2016 is 29 % van de directieleden een vrouw, tegenover 20,7 % in 2010.

Tabel 6: Ontwikkeling van het aantal vrouwelijke werknemers per categorie (in % van het totaal)

	2010	2015	2016
Uitvoerend personeel	64,4%	63,8%	63,4%
Kaderleden	40,4%	43,4%	44,1%
Inspecteurs	11,9%	15,0%	15,3%
Directie	20,7%	28,0%	29,0%

Bron: Assuralia

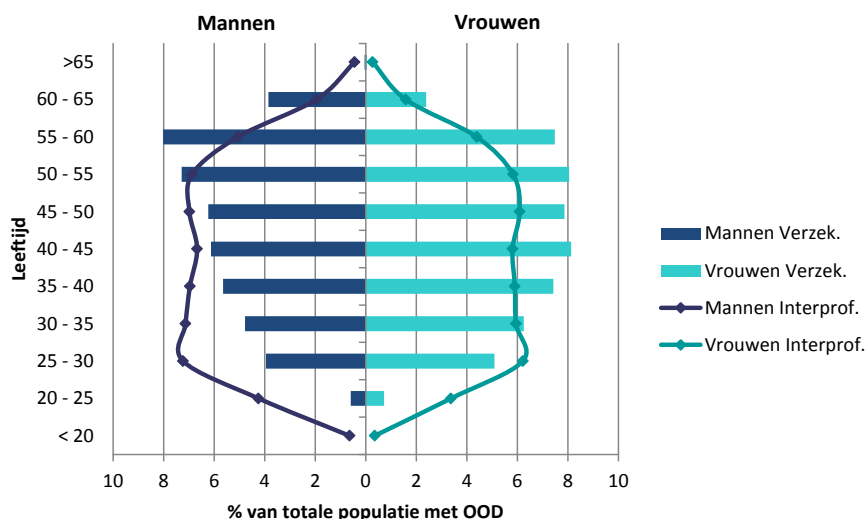
3.3.4 Leeftijd van de werknemers

Eind 2016 is de gemiddelde leeftijd van een werknemer in de verzekeringssector 45 jaar. Zoals reeds vermeld stijgt de gemiddelde leeftijd al jarenlang en zal deze de komende jaren waarschijnlijk verder toenemen.

Vergeleken met de privésector in zijn geheel, lijkt de verzekeringssector een ouder personeelsbestand te hebben. De leeftijdspiramide (Grafiek 7) van de verzekeringssector en die van de ganse privésector tonen een verschillende verdeling van de leeftijd van de betrokken werknemers:

- ▶ In de verzekeringssector zijn 37,2 % van de werknemers met een OOD ouder dan 50 jaar (19,2 % mannen en 18 % vrouwen). In de privésector bedraagt het aantal 50-plussers 26,4 % (14,4 % mannen en 12,1 % vrouwen).
- ▶ Een omgekeerde verhouding zien we bij de werknemers jonger dan 35 jaar. In de verzekeringssector vertegenwoordigt deze groep 21,4 % van het personeelsbestand (9,3 % mannen en 12,1 % vrouwen). Op het niveau van de privésector is 35,2 % van de werknemers jonger dan 35 jaar (19,3 % mannen en 15,9 % vrouwen).

Grafiek 7: Leeftijdspiramide van de werknemers verzekeringssector (2016) vs interprofessioneel (Q3-2016)

Bron: Assuralia en RSZ

3.3.5 Deeltijds werken¹⁵

Al jaren op rij werkt ongeveer één op vier werknemers met een OOD volgens een deeltijds regime. Het grootste deel van deze werknemers werkt in een regime van vier vijfden (70,2 % van de deeltijdse werkkrachten). Het halftijdse regime komt minder vaak voor: 17,2 % van de deeltijdse werkkrachten.

Het valt op dat deeltijds werken toeneemt met de leeftijd. Binnen de leeftijdsgroep jonger dan 35 jaar werkt slechts 10,1 % van de werknemers deeltijds, terwijl 24,5 % van de werknemers tussen 35 jaar en 50 jaar tot zelfs 32,2 % van de 50-plussers deeltijds werkt.

Binnen de groep van deeltijdse 50-plussers werkt 24,2 % halftijds en 64,5 % vier vijfden. Bij de deeltijdse werknemers tussen 35 en 50 jaar, werkt 10,7 % halftijds en 74,1 % vier vijfden. En bij de deeltijdse werkkrachten jonger dan 35 jaar werkt 7,7 % halftijds en 83,9 % vier vijfden.

Ook in 2016 is deeltijds werken voornamelijk een vrouwelijke aangelegenheid. Van de vrouwelijke werknemers met een overeenkomst van onbepaalde duur werkt 38,1 % deeltijds tegenover 9,4 % van de mannelijke werknemers (Tabel 5). Het grootste deel van de mannen die deeltijds werken (71,2 %) is ouder dan 50 jaar. Bij de vrouwen die deeltijds werken is 45,4 % ouder dan 50 jaar.

Daarnaast blijkt dat hoe hoger het opleidingsniveau is van een werknemer, hoe minder de werknemer werkt volgens een deeltijds regime: 17 % van de werknemers met een masterdiploma werkt deeltijds tegenover 33 % van de werknemers met een bachelordiploma en meer dan 50 % van de werknemers zonder master- of bachelordiploma. Zoals in sectie 3.3.6 wordt besproken, is het opleidingsniveau gecorreleerd met de leeftijd van de werknemer. Dat lager opgeleiden vaker deeltijds werken hangt samen met het feit dat vooral oudere werknemers deeltijds werken.

Voor zowel het uitvoerend personeel, de kaderleden, de inspecteurs als de directie is het aandeel van de deeltijdse werknemers toegenomen in de periode 2010-2016. Hoewel het duidelijk is dat voornamelijk vrouwen kiezen voor deeltijds werk, is de stijging ook merkbaar voor de mannen.

Bij het uitvoerend personeel werkt in 2016 een derde van de personen deeltijds (44,0 % van de vrouwen werkt deeltijds, 13,8 % van de mannen werkt deeltijds).

In 2016 werkt ongeveer één op zes kaderleden deeltijds. Van de vrouwelijke kaderleden werkt 28,4 % deeltijds tegenover 7 % van de mannen. Voor zowel de vrouwelijke als de mannelijke kaderleden is het aantal deeltijdse werkkrachten toegenomen ten opzichte van 2010 waar 26,6 % van de vrouwelijke en 5,5 % van de mannelijke kaderleden deeltijds werkten.

Op het niveau van de directie wordt er duidelijk minder beroep gedaan op deeltijds werken. De voorbije jaren is het aandeel deeltijdsen binnen deze categorie stabiel.

¹⁵ Een deeltijdse arbeidsovereenkomst of een vermindering van de prestaties onder de vorm van een tijdskrediet.

Tabel 7: Ontwikkeling van het aantal deeltijdse werknemers per categorie (in % van het totaal)

	2010		2015		2016	
	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw
Uitvoerend personeel	11,9%	43,7%	13,6%	44,9%	13,8%	44,0%
Kaderleden	5,5%	26,6%	6,9%	29,5%	7,0%	28,4%
Inspecteurs	1,9%	9,3%	3,3%	10,1%	2,9%	9,7%
Directie	2,9%	6,7%	3,5%	6,0%	3,2%	6,9%

Bron: Assuralia

De gemiddelde werktijd van de deeltijdse werknemers bedraagt 73,8 % (en is ongeveer even groot bij mannen en vrouwen).

Per beroepscategorie is de gemiddelde werktijd van de deeltijdse werknemers het hoogst bij de inspecteurs (77,3 %) en de kaderleden (76,1 %), gevolgd door het uitvoerend personeel (73,3 %).

3.3.6 Opleidingsniveau werknemers¹⁶

In de verzekeringssector werken steeds meer mensen die een universitaire of hogeschoolopleiding hebben genoten. In 2016 hebben drie op vier werknemers een master- of bachelordiploma (30,3 % heeft een masterdiploma en 43,9 % heeft een bachelordiploma), terwijl dat in 2010 62,7 % was.

Wat betreft de behaalde diploma's is er een belangrijk verschil te merken tussen de werknemers jonger dan 50 jaar en die ouder dan 50 jaar. Bij de 50-plussers heeft 23,9 % een masterdiploma en 35,8 % een bachelordiploma tegenover respectievelijk 34 % en 48,7 % bij de werknemers jonger dan 50 jaar. Met andere woorden, onder de 50-plussers heeft twee op vijf werknemers geen master- of bachelordiploma, terwijl dat bij de groep jonger dan 50 jaar slechts één op vijf werknemers is.

Het onderwijsniveau van de Belgische bevolking van 15 jaar en ouder is de voorbije jaren dan ook sterk geëvolueerd. In 1987 had 12 % een diploma aan een hogeschool of universiteit¹⁷, terwijl dat aantal gestegen is tot 29,9 % in 2016. Op de arbeidsmarkt zijn dus steeds meer hooggeschoolde werkkrachten beschikbaar. Werknemers die vertrekken omwille van pensioen of SWT, worden dan ook dikwijls vervangen door personen met een master- of bachelordiploma.

¹⁶ De opleidingsniveaus worden als volgt ingedeeld:

- universitair onderwijs, hoger onderwijs van het lange type of masteropleiding (= "master");
- hoger onderwijs van het korte type, bijvoorbeeld graduaat, regentaat, kandidatuur, bacheloropleiding (= "bachelor");
- secundair onderwijs (= "middelbaar");
- lagere studies (= "lager").

¹⁷ Bron: FOD Economie

Tabel 8: Ontwikkeling van het meest voorkomende opleidingsniveau (in % van het totaal)

	2010	2015	2016
Uitvoerend personeel	Bachelor: 43,1%	Bachelor: 49,0%	Bachelor: 50,0%
Kaderleden	Master: 49,2%	Master: 49,7%	Master: 50,1%
Inspecteurs	Bachelor: 40,3%	Bachelor: 43,5%	Bachelor: 44,0%
Directie	Master: 80,7%	Master: 83,1%	Master: 84,0%

Bron: Assuralia

3.3.7 In- en uitstroom

Tabel 9 toont het verloop van het aantal werknemers met een overeenkomst van onbepaalde duur voor de periode van 31 december 2015 tot 31 december 2016. In 2016 zijn 1.362 werknemers aangeworven met een contract van onbepaalde duur en zijn er 1.573 vertrokken. Eind 2016 zijn er bijgevolg 211 werknemers minder in de verzekeringssector ten opzichte van eind 2015.

Tabel 9: Ontwikkeling van het totale personeelsbestand

Aanwezig op 31.12.2015	Aangeworven in 2016	Vertrokken in 2016	Aanwezig op 31.12.2016
22.993	1.362	1.573	22.782
Ontwikkeling 2015-2016	+117	-13	-211

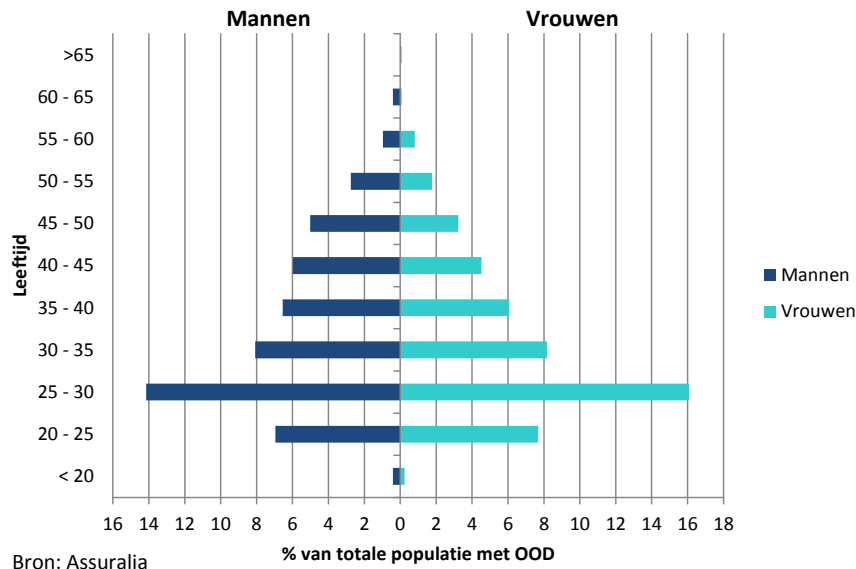
Bron: Assuralia

Onder de 1.362 personen aangeworven met een contract van onbepaalde duur in 2016 vallen ook werknemers die daarvoor een contract van bepaalde duur hadden en in 2016 een contract van onbepaalde duur hebben gekregen.

Het grootste deel van de aangeworven werknemers heeft een hoger diploma: 48,8 % heeft een masterdiploma en 38,4 % heeft een bachelordiploma.

Er worden voornamelijk jonge werkrachten aangeworven: 45,5 % van de aangeworven werknemers is jonger dan 30 jaar. Maar de ondernemingen werven toch ook oudere personen aan: 6,9 % van de aangeworvenen is ouder dan 50 jaar.

Grafiek 8: Leeftijdspiramide van de aangeworven werknemers verzekeringssector (2016)

Tabel 10 geeft een overzicht van de redenen waarom werknemers een verzekeringsonderneming verlaten. Van de personen die een verzekeringsonderneming hebben verlaten in 2016 is 28,9 % (455 personen) vertrokken omwille van pensioen of SWT, 24 % (377 personen) omwille van beëindiging van het contract door de werkgever en 39,9 % (627 personen) heeft zelf ontslag genomen.

Tabel 10: Overzicht van de redenen voor vertrek

	MANNEN	VROUWEN	TOTAAL
Beëindiging met vergoeding (*)	143	165	308
Beëindiging zonder vergoeding (**)	45	24	69
Pensioen	159	165	324
SWT ¹⁸	55	76	131
Ontslag genomen	333	294	627
Overlijden	21	18	39
Transfert buiten sector (***)	35	40	75
TOTAAL	791	782	1.573

(*) met uitbetaling van een compenserende opzeggingsvergoeding

(**) met prestatie gedurende de opzeggingstermijn

(***) werknemers die hun loopbaan verderzetten in dezelfde ondernemingsgroep, maar dan in de bankafdeling of in de supportafdeling (HR, ICT, ...).

Bron: Assuralia

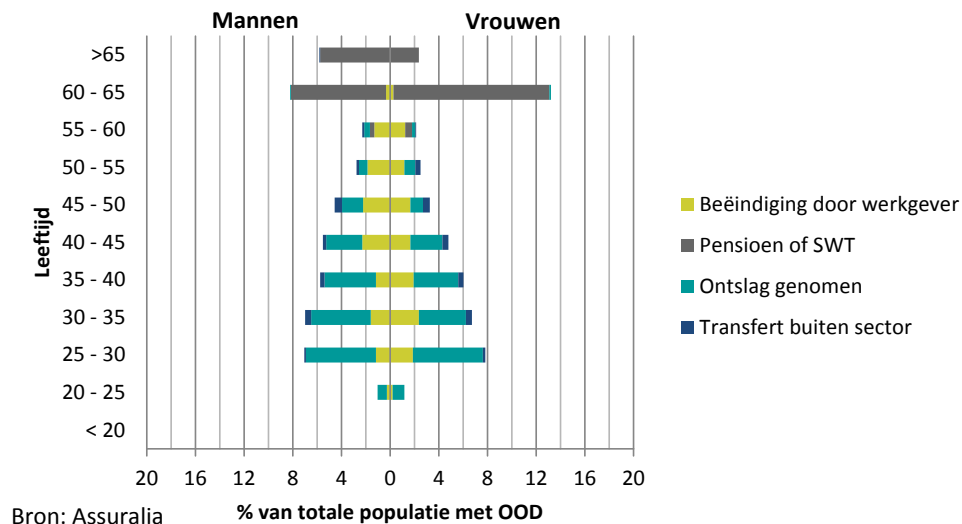
De helft van de personen met een master- of bachelordiploma (51,7 %) die een verzekeringsonderneming verlaten heeft, nam zelf ontslag. Voor de personen zonder hoger diploma is dat slechts 15,3 %. Daarentegen verlaat 12,9 % van de personen met een hoger diploma de onderneming omwille van pensioen of SWT tegenover 62 % van de werknemers zonder dergelijk diploma.

¹⁸ SWT = Het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (het vroegere brugpensioen).

Grafiek 9 geeft een beeld van de spreiding van de leeftijd van de werknemers die een verzekeringsonderneming hebben verlaten.

29,6 % van de werknemers die een onderneming verlaten zijn ouder dan 60 jaar. Het grootste deel doet dit omwille van pensioen of SWT. Daarnaast is 30,8 % van de vertrekkers jonger dan 35 jaar. Het grootste deel neemt zelf ontslag.

Grafiek 9: Leeftijdspiramide van de vertrokken werknemers verzekeringssector (2016)

3.4 Structuur van de sector¹⁹

3.4.1 Ontwikkeling naar grootte van de ondernemingen en het personeelsbestand

Er zijn zo'n 110 verzekerings- en herverzekeringsondernemingen actief op de Belgische markt. Iets meer dan twee derden van deze ondernemingen heeft personeel in dienst. De rest is actief op de Belgische verzekeringsmarkt, maar heeft geen personeel in dienst.²⁰

Tabel 11: Ontwikkeling van de grootte van de ondernemingen en het personeelsbestand

Grootte van de onderneming	2010		2015		2016	
	Aantal ondernemingen	% van het totale personeelsbestand	Aantal ondernemingen	% van het totale personeelsbestand	Aantal ondernemingen	% van het totale personeelsbestand
<50 werknemers	33	2,6%	31	2,7%	33	3,1%
50-150 werknemers	19	8,0%	22	9,6%	20	8,7%
150-500 werknemers	12	13,4%	12	14,7%	14	17,7%
>500 werknemers	11	76,0%	10	73,0%	8	70,5%
Totaal	75	100,0%	75	100,0%	75	100,0%

Bron: Assuralia

¹⁹ Dit gedeelte betreft uitsluitend de OOD.

²⁰ Het gaat hier veelal om buitenlandse verzekeringsondernemingen waarvoor de grote agenturen als wettelijke vertegenwoordiger optreden. Voor deze agentschappen of onderwriters is het Paritair Comité 307 bevoegd.

Tabel 11 illustreert het aantal ondernemingen volgens hun omvang, enerzijds, en het relatieve deel in de totale werkgelegenheid dat zij vertegenwoordigen, anderzijds.

De werkgelegenheid in de Belgische verzekeringssector concentreert zich vooral in de ondernemingen met meer dan 500 personeelsleden. Dat percentage ligt in 2016 lager dan in 2010, mede door de afname van het aantal ondernemingen met meer dan 500 personeelsleden.

3.4.2 De “top 20” van de groepen inzake werkgelegenheid

Tabel 12: Werkgelegenheid en marktaandelen in % van het incasso

Rang	Evolutie t.o.v. 2015	Groep	Aantal werknemers	Sector (%)	Incasso Niet-Leven	Incasso Leven	Incasso Totaal
1	-	AG Insurance	4.376	19,2%	15,7%	27,6%	22,4%
2	-	AXA	4.219	18,5%	18,4%	7,9%	12,5%
3	-	Ethias	1.714	7,5%	11,1%	7,4%	9,0%
4	-	P&V Verzekeringen	1.562	6,9%	6,1%	5,8%	5,9%
5	-	KBC	1.451	6,4%	8,7%	11,2%	10,1%
6	-	Allianz	1.357	6,0%	5,1%	4,1%	4,5%
7	+1	Belfius	1.296	5,7%	5,4%	5,8%	5,6%
8	-1	Baloise	1.245	5,5%	6,8%	3,7%	5,1%
9	-	ERGO	911	4,0%	5,2%	3,1%	4,0%
10	+3	NN	833	3,7%	1,2%	7,4%	4,7%
11	-	FEDERALE Verzekering	627	2,8%	1,8%	1,1%	1,4%
12	-2	Generali	592	2,6%	1,8%	3,6%	2,8%
13	+1	Fidea	336	1,5%	1,6%	0,4%	0,9%
14	+1	Atradius Crédito y Caución	275	1,2%	0,5%	0,0%	0,2%
15	+2	Amlin Insurance SE	142	0,6%	0,9%	0,0%	0,4%
16	-	AIG	135	0,6%	1,2%	0,0%	0,5%
17	+1	Partners Verzekeringen	129	0,6%	0,4%	0,0%	0,2%
18	+1	Intégrale	123	0,5%	0,0%	1,4%	0,8%
19	+1	Credendo	113	0,5%	0,3%	0,0%	0,1%
20	+2	Cardif	98	0,4%	0,1%	0,8%	0,5%
Totaal			21.534	94,5%			

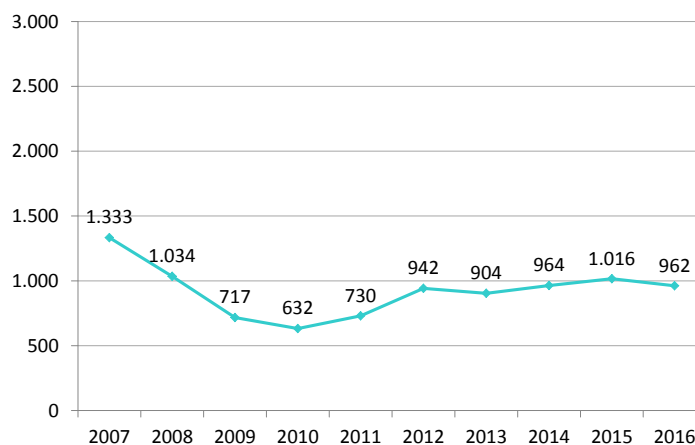
Bron: Assuralia

3.5 Overeenkomsten van bepaalde duur

Gedurende het jaar 2016 waren er 962 contracten van bepaalde duur (OBD) onderschreven. Een deel van de werknemers met een contract van bepaalde duur zullen in de toekomst een contract van onbepaalde duur krijgen.

Tien jaar geleden waren er nog 1.333 contracten van bepaalde duur. Om daarna te dalen tot 632 in 2010. Sinds 2012 blijft het aantal contracten van bepaalde duur schommelen rond duizend per jaar.

Grafiek 10: Aantal contracten van bepaalde duur

Bron: Assuralia

De bijstandsverzekeraars stellen veel werknemers met een OBD tewerk, vooral tijdens vakantieperiodes. In 2016 waren zo'n 12,7 % van het totaal aantal werknemers van de bijstandsverzekeraars tewerkgesteld met een OBD. Ter vergelijking, de andere verzekeraars maken veel minder gebruik van werknemers met een OBD (4,2 % van het totaal personeelsaantal).

Naast 962 werknemers met een OBD, stelde de sector in 2016 ook 987 studenten tewerk.

Onderstaande tabel geeft het standaardprofiel van werknemers met een tijdelijke overeenkomst en van studenten.

Tabel 13: Het standaardprofiel van werknemers met een tijdelijke overeenkomst

	% vrouwen	Gemiddelde leeftijd	Meest voorkomend opleidingsniveau	% deeltijdsen
Bepaalde duur	60,3%	29 jaar en 7 maanden	Bachelor 37,1%	11,9%
Studenten	61,4%	21 jaar en 5 maanden	-	-

Bron: Assuralia

3.6 Overzicht van de werkgelegenheid in tabelvorm²¹

3.6.1 Profiel van de werknemers op 31 december 2016

Tabel 14: Profiel van de werknemers op 31.12.2016

	Mannen	Vrouwen	Totaal
Aantal werknemers	10.639	12.143	22.782
onder wie deeltijdsen	1.002	4.625	5.627
Bedienden - uitvoerend personeel			
1ste categorie	28	40	68
2de categorie	201	372	573
3de categorie	738	1.321	2.059
4de categorie A	1.644	2.940	4.584
4de categorie B	2.117	3.524	5.641
Totaal	4.728	8.197	12.925
Kaderleden			
Categorie 1	1.456	1.386	2.842
Categorie 2	1.600	1.307	2.907
Categorie 3	1.421	836	2.257
Totaal	4.477	3.529	8.006
Inspecteurs			
1ste categorie	16	8	24
2de categorie	143	42	185
3de categorie	374	76	450
4de categorie	307	26	333
Totaal	840	152	992
Agenten			
Totaal	5	13	18
Directie			
Totaal	560	229	789
Arbeiders			
Totaal	29	23	52
Leeftijd	45 jaar en 11 maanden	44 jaar en 4 maanden	45 jaar
Anciënniteit	16 jaar en 4 maanden	16 jaar en 6 maanden	16 jaar en 5 maanden

Bron: Assuralia

²¹ Dit gedeelte betreft uitsluitend de OOD.

3.6.2 Profiel van de in 2016 aangeworven werknemers

Tabel 15: Profiel van de in 2016 aangeworven werknemers

	Mannen	Vrouwen	Totaal
Aantal werknemers	710	652	1.362
onder wie deeltijdsen	12	64	76
Bedienden - uitvoerend personeel			
1ste categorie	5	7	12
2de categorie	10	12	22
3de categorie	96	121	217
4de categorie A	148	171	319
4de categorie B	77	87	164
Totaal	336	398	734
Kaderleden			
Categorie 1	122	125	247
Categorie 2	113	64	177
Categorie 3	70	36	106
Totaal	305	225	530
Inspecteurs			
1ste categorie	1	0	1
2de categorie	11	5	16
3de categorie	19	6	25
4de categorie	5	0	5
Totaal	36	11	47
Agenten			
Totaal	0	0	0
Directie			
Totaal	33	18	51
Arbeiders			
Totaal	0	0	0
Leeftijd	34 jaar en 8 maanden	33 jaar en 1 maand	33 jaar en 11 maanden

Bron: Assuralia

3.6.3 Profiel van de in 2016 vertrokken werknemers

Tabel 16: Profiel van de in 2016 vertrokken werknemers

	Mannen	Vrouwen	Totaal
Aantal werknemers	791	782	1.573
onder wie deeltijdsen	103	303	406
Bedienden - uitvoerend personeel			
1ste categorie	4	7	11
2de categorie	19	25	44
3de categorie	66	109	175
4de categorie A	124	229	353
4de categorie B	128	179	307
Totaal	341	549	890
Kaderleden			
Categorie 1	126	94	220
Categorie 2	118	67	185
Categorie 3	96	42	138
Totaal	340	203	543
Inspecteurs			
1ste categorie	1	0	1
2de categorie	8	3	11
3de categorie	25	5	30
4de categorie	20	1	21
Totaal	54	9	63
Agenten			
Totaal	1	0	1
Directie			
Totaal	54	21	75
Arbeiders			
Totaal	1	0	1
Leeftijd	45 jaar en 2 maanden	44 jaar en 7 maanden	44 jaar en 11 maanden
Anciënniteit	14 jaar en 5 maanden	16 jaar en 10 maanden	15 jaar en 7 maanden

Bron: Assuralia

4 Vergelijking met andere Europese landen

Tabel 17: Werkgelegenheid in de verzekeringssector in andere Europese landen

		Werknemers	
		Aantal in 2015	Evolutie t.o.v. 2014
DE	Duitsland	295.580	0,7%
FR	Frankrijk	147.100	0,3%
UK	Verenigd Koninkrijk	100.800	0,0%
NL	Nederland	47.000	-4,1%
CH	Zwitserland	47.000	-1,1%
IT	Italië	46.754	-1,5%
ES	Spanje	45.876	0,0%
AT	Oostenrijk	26.750	0,9%
BE	België	22.993	-1,5%
SE	Zweden	17.376	3,5%
DK	Denemarken	16.504	-3,2%
IE	Ierland	15.000	-0,7%
FI	Finland	9.690	-10,9%
PT	Portugal	9.440	2,0%
NO	Noorwegen	-	
GR	Griekenland	5.950	0,0%
LU	Luxemburg	4.911	10,6%
		858.724	-0,2%

Bron: Insurance Europe en Assuralia

België: aantal werknemers met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur

De verzekeringssector noteert slechts in drie West-Europese landen een noemenswaardige groei van de werkgelegenheid in 2015: in Zweden met 3,5 %, in Portugal met 2,0 % en in Luxemburg met 10,6 %. De overige landen noteren een groei kleiner dan 1 % of zelfs een daling.

Deze cijfers zijn overgenomen uit de Insurance Data "[European insurance industry database](#)" van Insurance Europe en berusten op de door de nationale werkgeversorganisaties verstrekte gegevens.